

VOX-ZiNE

Democratische participatie

Ontdek in dit magazine:

Verhalen van scholen
en organisaties die
democratische participatie
vormgeven en inspirerende
initiatieven die jongeren
inspireren tot actief
burgerschap.

Democratische participatie: samen werken aan actieve burgers

Welkom bij een nieuwe editie van het VOX-zine! Dit jaar staan we stil bij een van de horizontale prioriteiten van het Erasmus+ programma: democratische participatie. In een wereld waarin samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid steeds belangrijker worden, geloven we dat onderwijs en vorming een sleutelrol spelen in het opleiden van actieve en betrokken burgers. Democratische participatie begint op school: leerlingen en studenten leren er hoe ze een stem kunnen laten horen, beslissingen kunnen nemen en samen kunnen bouwen aan een inclusieve toekomst.

Democratisch participeren vormt geïnformeerde, mondige en kritische EU-burgers. Het leert hen hun rechten en verantwoordelijkheden op te nemen, diversiteit te waarderen en actief deel te nemen aan het democratische leven. Epos zet zich samen met haar partners in om van democratische participatie een levende realiteit te maken. Democratische participatie gaat hand in hand met de drie andere horizontale prioriteiten van Erasmus+: sociale inclusie, duurzaamheid en digitalisering. Deze thema's versterken elkaar en zorgen samen voor een stevig fundament voor toekomstgericht onderwijs. Of het nu gaat om het creëren van gelijke kansen, milieubewustzijn vergroten of leerlingen voorbereiden op een digitale samenleving, alles draagt bij aan een gedeelde missie: EU-burgers de tools geven om een actieve rol op te nemen in de samenleving.

In deze editie van het VOX-zine ontdek je inspirerende verhalen van scholen en organisaties die democratische participatie tot leven brengen. Zo combineert het DEN-project leren in de natuur met democratische besluitvorming, inspireert LTA PEACE jongeren uit heel Europa om zich in te zetten voor gelijkheid en burgerbetrokkenheid, en geeft Empoway een krachtige stem aan de dovengemeenschap. Je leest ook hoe internationale stages, zoals bij GO! Talent Dendermonde en het Sint-Jozefinstituut Kontich, leerlingen helpen hun horizon te verbreden en als wereldburgers in actie te komen.

Ik ben Vox, de woordvoerder van Epos. Mijn naam is afgeleid van het Latijnse 'vox', wat 'stem' betekent. Want ik geef een stem aan de vele onderwijs- en vormingsinstellingen met interessante Erasmus+ projecten. Je zal mij regelmatig tegenkomen, zowel in dit magazine als op de andere Epos-kanalen. Aangename kennismaking!

Laat je inspireren door de projecten in dit magazine en ontdek hoe ook jij een bijdrage kan leveren aan een meer democratische, inclusieve en duurzame samenleving. Samen bouwen we aan een wereld waarin iedereen telt en gehoord wordt.

Veel leesplezier!
Vox

Inhoudsopgave

VOX-zine

1.	LTA PEACE	<u>05</u>
2.	EMPOWAY	<u>10</u>
3.	CASE4EU	<u>16</u>
4.	QUEST	<u>21</u>
5.	EUROPESE HORIZONTALE PRIORITEITEN	<u>27</u>
6.	SINT-JOZEFSINSTITUUT KONTICH	<u>31</u>
7.	GO! TALENT DENDERMONDE	<u>37</u>

LTA PEACE

Contactpersoon: Sara Pagliai

Samen sterker voor gelijkheid en actieve burgerparticipatie

In een tijd waarin sociale samenhang en gedeelde waarden steeds belangrijker worden, brengt het Erasmus+ project LTA PEACE jongeren uit heel Europa samen om zich in te zetten voor gelijkheid en actieve burgerparticipatie. “Meer dan ooit staan Europese waarden centraal”, zegt Sara Pagliai, coördinator van Erasmus+ Indire. “LTA PEACE is meer dan alleen een educatief programma; het is een beweging die jongeren aanzet om actief deel uit te maken van het grotere Europese project.” Met partners uit twaalf landen werkt LTA PEACE aan het versterken van inclusie, diversiteit en maatschappelijke betrokkenheid. “We willen jongeren inspireren om samen te bouwen aan een rechtvaardiger Europa.”

LTA PEACE, ofwel ‘Long-Term Activity for the Promotion of Equality, Anti-discrimination, Citizenship and Engagement’, is een initiatief binnen het Erasmus+ programma dat zich richt op het versterken van gelijkheid en actief burgerschap. Het project is een samenwerking tussen nationale agentschappen uit twaalf Europese landen: Italië; Frankrijk, Spanje, Luxemburg, Duitsland, België, Roemenië, Portugal, Zweden, Letland, Ierland en Tsjechië. Volgens coördinator Sara Pagliai van het Italiaanse nationale agentschap Indire wil het project een brug slaan tussen de kernwaarden van de Europese Unie en de concrete activiteiten van Erasmus+. “Ons doel is om jongeren bewust te maken van hun rol in het bredere Europese verhaal”, legt ze uit.

LTA PEACE ondersteunt samenwerkingsverbanden en educatieve activiteiten die gericht zijn op inclusie, sociale rechtvaardigheid en intercultureel begrip. Via trainingen, workshops en uitwisselingsprogramma’s biedt het jongeren de kennis en vaardigheden die nodig zijn om positieve verandering te realiseren, niet alleen binnen hun eigen gemeenschappen maar ook op Europees niveau. “We geloven dat echte impact ontstaat wanneer jongeren zelf actief betrokken zijn bij deze processen”, benadrukt Sara.

De kracht van ervaringen en inspiratie

De kracht van LTA PEACE zit in de verhalen van de deelnemers. Het programma zet ambassadeurs en alumni in als rolmodellen, die hun ervaringen delen om anderen te inspireren. “Onze ambassadeurs laten zien dat Erasmus+ veel meer is dan mobiliteit en leren; het verbindt hen met de bredere Europese gemeenschap”, zegt Sara.

In elk deelnemend land werkt LTA PEACE samen met nationale netwerken om evenementen te organiseren, waarbij de ambassadeurs en alumni betrokken worden bij presentaties en workshops.

Tijdens deze bijeenkomsten krijgen jongeren de kans om met elkaar in gesprek te gaan over maatschappelijke thema's en de toekomst van Europa. “De interactie tussen jongeren van verschillende achtergronden versterkt het gevoel van Europese solidariteit en gedeelde waarden.”

"De interactie tussen jongeren van verschillende achtergronden versterkt het gevoel van Europese solidariteit en gedeelde waarden"

— SARA PAGLIAI, COÖRDINATOR INDIRE

Naar een toekomst van gelijke kansen

LTA PEACE streeft naar duurzame verandering in de manier waarop Europese samenlevingen omgaan met gelijkheid en burgerparticipatie. Het doel is om ongelijkheid en discriminatie te verminderen en jongeren te motiveren om als actieve burgers een verschil te maken in hun omgeving. “We willen dat jongeren niet alleen deelnemen, maar ook echt een stem hebben in de besluitvorming en maatschappelijke veranderingen”, legt Sara uit.

Intercultureel begrip en solidariteit zijn kernwaarden van het project. Door middel van dialoog en culturele uitwisseling wil LTA PEACE vooroordelen doorbreken en wederzijds respect bevorderen.

Sara: “Een open en inclusieve gemeenschap waarin diversiteit wordt omarmd, is essentieel voor de toekomst van Europa. We willen dat onze impact blijvend is voor de vele generaties die nog komen.”

"Europese waarden krijgen steeds meer aandacht, en dat maakt ons project relevanter dan ooit"

— SARA PAGLIAI, COÖRDINATOR INDIRE

Beleid beïnvloeden

Een andere drijfveer van LTA PEACE is het Europese beleid beïnvloeden. Door best practices en resultaten te delen met beleidsmakers, wil het programma bijdragen aan de ontwikkeling van inclusieve wetgeving en

"Ons doel is om jongeren bewust te maken van hun rol in het bredere Europese verhaal"

— SARA PAGLIAI, COÖRDINATOR INDIRE

strategieën die gelijkheid en participatie bevorderen. "Het is een proces dat tijd kost, maar ik geloof dat we echt verandering kunnen realiseren op nationaal en Europees niveau", zegt Sara.

Ze ziet de toekomst van LTA PEACE en het bredere Erasmus+ programma vol vertrouwen tegemoet. "Europese waarden krijgen steeds meer aandacht, en dat maakt ons project relevanter dan ooit. Hoe meer mensen deze boodschap verspreiden, hoe groter onze impact. Ik geloof echt dat we samen een verschil kunnen maken door te bouwen aan een samenleving waar gelijke kansen, respect en solidariteit centraal staan."

EMPOWAY

Contactpersoon: Timothy Rowies

Krachtige stemmen voor inclusie en democratie

Empoway werkt aan een inclusieve samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn en zich kan ontplooien. Via educatie en activisme, ondersteund door training en coaching, zet de organisatie zich in om mensen levenslang te laten leren over diversiteit en inclusie, met speciale aandacht voor de dovengemeenschap. Hun missie? Een maatschappij waarin iederéén mee kan doen – een visie die Empoway graag uitdraagt in scholen en organisaties in heel Europa. Met hun recente project bood Empoway dove deelnemers de kans om vaardigheden op te doen in belangenbehartiging en leiderschap. “We willen doven sterker maken, zodat ze effectief mee kunnen doen en zichtbaar zijn in de besluitvorming”, zegt Timothy Rowies van Empoway.

Het project ‘Developing an Advocacy Training for Deaf Adults from Belgium and France’ ontstond vanuit de wens binnen de dovensgemeenschap om sterker vertegenwoordigd te zijn in de samenleving. “Dove mensen stuiten vaak op barrières als het gaat om burgerparticipatie en besluitvorming, vooral door een gebrek aan toegankelijke informatie en communicatie in gebarentaal”, vertelt Timothy Rowies, coördinator bij Empoway. “Met dit project willen we die obstakels doorbreken. Ons doel is om doven sterker te maken, zodat ze hun rechten kunnen verdedigen en gehoord worden.”

Ine merkt op dat bestaande trainingen in mensenrechten binnen de EU vaak ontoegankelijk zijn voor doven, door culturele en formatverschillen. Dit leidt tot ondervertegenwoordiging van doven. “Bij Empoway willen we deze kloof overbruggen door een volledig toegankelijk en cultureel afgestemd trainingsprogramma aan te bieden.”

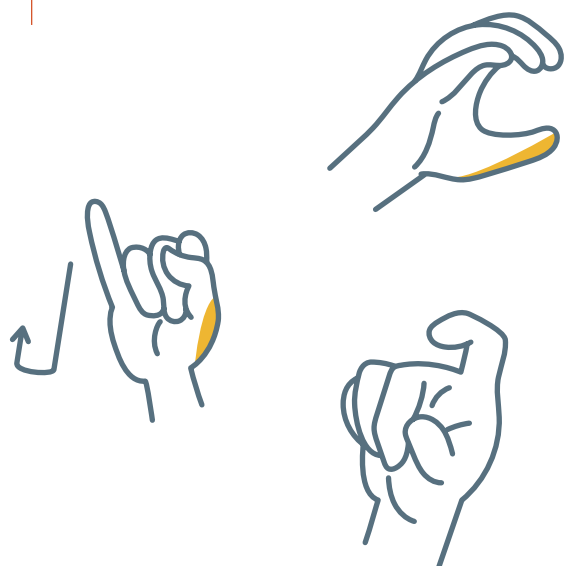
Voor en door dove belangenbehartigers

Het project van Empoway richtte zich op twaalf dove deelnemers uit België en Frankrijk, allen gebarentaalgebruikers met ervaring in belangenbehartiging en verbonden aan organisaties in hun thuisland. Zo kon de impact zich verder verspreiden binnen de bredere dovengemeenschap. De deelnemers werden zorgvuldig geselecteerd op basis van motivatie en diversiteit. “We wilden een groep die echt representatief is voor de dovengemeenschap, wat betekent dat we letten op gender, leeftijd, etniciteit en andere unieke achtergronden. Zo wordt inclusie echt praktisch en betekenisvol”, legt Timothy uit.

Met deze aanpak maakte Empoway het project breed toegankelijk voor de dovengemeenschap, terwijl ook beleidsmakers werden betrokken. Empoway wil hen inspireren om dovenrechten een vaste plek te geven in hun beleid en wetgeving.

"Deze groep vertegenwoordigt niet alleen de taal en cultuur van de dovengemeenschap, maar ook een rijkdom aan waarden en ervaringen, iets dat in het beleid vaak ontbreekt"

— TIMOTHY ROWIES, COÖRDINATOR BIJ EMPOWAY

Training en actie in Brussel

De kern van het project was een intensieve, zesdaagse advocacy training in Brussel. De twaalf deelnemers werkten nauw samen met trainers van Empoway en externe experts om strategieën voor belangenbehartiging en burgerparticipatie onder de knie te krijgen. De focus lag op praktische tools die de deelnemers helpen om op te komen voor hun eigen rechten en die van hun gemeenschap.

Elke dag draaide om specifieke thema's, zoals teambuilding, bewustwording van diversiteit, burgerlijke ongehoorzaamheid en activisme. "We begonnen met de basis: wat betekent inclusiviteit en hoe ervaar je dat? Daarna volgden oefeningen in lobbyen, actievoeren en kritisch denken", vertelt Timothy.

Het hoogtepunt van de week was de actiedag in hartje Brussel, waar de deelnemers hun vaardigheden in de praktijk brachten. Ze spraken met het publiek en beleidsmakers om steun te winnen voor hun doelen, alles in gebarentaal en met een cultureel afgestemde aanpak.

Na de actieweek keerden de deelnemers terug naar hun eigen organisaties, waar ze drie tot zes maanden de tijd kregen om hun actieplannen uit te voeren en resultaten te delen. Zo werden de geleerde vaardigheden direct ingezet voor impact in hun gemeenschappen.

"De deelnemers waren zo gemotiveerd dat sommigen zelfs besloten de politiek in te gaan of in hun land campagne te voeren voor meer toegankelijkheid. Dat is precies wat we wilden bereiken"

— TIMOTHY ROWIES, COÖRDINATOR BIJ EMPOWAY

Naar inclusief onderwijs voor iedereen

De visie van Empoway gaat verder dan belangenbehartiging alleen. Timothy benadrukt dat Empoway democratische participatie als een kernwaarde ziet binnen het onderwijs en als fundament voor een inclusieve samenleving. “Ons doel is om een Europees netwerk op te bouwen waarin dove mensen toegang hebben tot trainingen en workshops die hun stem versterken.” In lijn met deze missie heeft Empoway onlangs een advocacy school georganiseerd voor doofblinde deelnemers, een uniek project in samenwerking met Frankrijk, Portugal en Italië.

Naast democratische participatie zet Empoway zich ook in voor andere Erasmus+ pijlers, zoals sociale inclusie en ecologische duurzaamheid. Sociale inclusie staat centraal in hun missie, en de trainingen worden zorgvuldig afgestemd op de specifieke behoeften van hun doelgroep. “We geloven in toegankelijk en inclusief onderwijs voor iedereen, met respect voor taal en cultuur – iets dat duidelijk terugkomt in onze focus op deaf pedagogies”, aldus Timothy. Op het gebied van duurzaamheid stimuleert Empoway duurzame reisopties en plantaardige catering tijdens hun trainingen, en ze verkennen mogelijkheden voor toekomstige projecten rond klimaatbewustzijn.

Case4EU

Contactpersoon: Kris Grimonprez

Vorming voor Europees burgerschap in de klas

Hoewel de Europese Unie steeds meer invloed heeft op ons dagelijks leven, leren jongeren op school vaak maar weinig over wat de EU eigenlijk betekent. Dat moet anders, vindt Kris Grimonprez, gastdocent aan de KU Leuven en initiatiefnemer van het Case4EU-project. “Het is onzettend belangrijk dat jongeren begrijpen wat de EU is, welke waarden ze uitdraagt en hoe ze hun leven beïnvloedt”, vertelt ze. Vanuit haar achtergrond in de academische wereld en haar persoonlijke betrokkenheid bij de EU, zet Kris zich vol overtuiging in om Europees burgerschap voor jonge mensen concreet en toegankelijk te maken. [HTTPS://GHUM.KULEUVEN.BE/CASE4EU/NL](https://ghum.kuleuven.be/case4eu/nl)

Kris Grimonprez heeft een veelzijdige carrière achter de rug. Na haar studie rechten werkte ze enkele jaren als assistent aan de universiteit, waar ze haar passie voor onderwijs en wetgeving ontdekte. Toch koos ze ervoor om haar professionele leven tijdelijk op pauze te zetten om zich volledig te richten op haar gezin. “Met zes dochters en inmiddels dertien kleinkinderen is het bij ons thuis altijd een gezellige drukte”, zegt ze met een glimlach. “Mijn familie geeft me energie, en het opvoeden van mijn kinderen heeft me alleen maar meer doen nadenken over hoe we jongeren het best kunnen voorbereiden op de toekomst.”

Fascinatie voor onderwijs over de EU

Hoewel Kris zich vooral op haar gezin richtte, bleven twee werelden haar aandacht trekken. “Aan de ene kant zag ik hoe Europese wetgeving het dagelijks leven van veel mensen verandert en hoe landen soms hun wetten moeten

aanpassen”, vertelt ze. “Aan de andere kant viel het me op hoe weinig onze kinderen op school leerden over diezelfde Europese Unie. Ze kregen les over de Europese landen, maar de werking en het belang van de EU zelf bleven onderbelicht. Dat vond ik een gemiste kans.”

Kris begon zich steeds meer te verdiepen in het grote contrast tussen de invloed van de EU en het onderwijs hierover. Vooral in technische en beroepsrichtingen was er nauwelijks aandacht voor de Europese dimensie. “Leerlingen in die richtingen horen bijna niets over de EU of andere landen, terwijl het net zo belangrijk is dat zij zich bewust worden van hun rol als Europese burgers”, benadrukt ze. “Dat moest anders, en ik wilde daar iets aan doen.”

"We moeten jongeren bewust maken van hun rechten en verantwoordelijkheden als Europese burgers. Zo kunnen ze actief deelnemen aan het democratische proces en meebouwen aan een betere toekomst voor Europa"

— KRIS GRIMONPREZ, CASE4EU

Van onderzoek naar actie: het ontstaan van Case4EU

"Het idee achter Case4EU is eigenlijk heel simpel: we willen dat jongeren opgroeien tot mondige, goed geïnformeerde en kritische Europese burgers"

— KRIS GRIMONPREZ, CASE4EU

Na jaren waarin Kris haar gezin op de eerste plaats had gezet, besloot ze terug te keren naar de academische wereld. Ze ging opnieuw studeren en behaalde een Master in Europees Recht, vastbesloten om het onderwijs over de EU te verbeteren. Deze stap leidde tot onderzoek naar hoe de EU in het onderwijs wordt behandeld,

wat uitmondde in haar doctoraat. Uit dit werk groeide het idee voor een concreet project om leerkrachten en leerlingen actief bij de EU te betrekken: Case4EU. Dit leidde uiteindelijk naar een boek 'Europees burgerschap in de klas: casussen voor mondige EU-burgers', samen geschreven met Griet Galle.

Tussen 2019 en 2022 werkte Kris samen met een multidisciplinair team van de KU Leuven aan de ontwikkeling van Case4EU. Het doel van dit project: jongeren op een interactieve en toegankelijke manier laten kennismaken met de EU. "Het idee achter Case4EU is eigenlijk heel simpel: we willen dat jongeren opgroeien tot mondige, goed geïnformeerde en kritische Europese burgers", legt Kris uit. De casussen die in Case4EU gebruikt worden, zijn gebaseerd op echte situaties en Europese wetgeving, en zetten leerlingen aan tot nadenken en discussie. Voor Kris was de inspiratie vaak dichtbij te vinden: "Thuis vertelde ik regelmatig over casussen die ik via mijn man hoorde. Mijn kinderen waren altijd heel nieuwsgierig naar hoe zo'n zaak zou aflopen. Het maakte de EU voor hen ineens heel concreet. Dat wilde ik ook in de klas bereiken, door verhalen te gebruiken om de EU tastbaar en begrijpelijk te maken voor jongeren."

Een praktische aanpak voor het secundair onderwijs

Het Case4EU-project is vooral gericht op (toekomstige) leerkrachten en leerlingen in de laatste jaren van het secundair onderwijs. Volgens Kris is dat de ideale doelgroep: “Op die leeftijd zijn jongeren in staat om kritisch na te denken en verschillende perspectieven tegen elkaar af te wegen. We geven hen feitelijke informatie mee over de basisprincipes van de EU en dagen hen uit om daar kritisch over na te denken. Wat betekent het Handvest van de grondrechten van de EU voor hen? Hoe willen zij als burger hun rechten en verantwoordelijkheden uitoefenen?”

De reacties uit de scholen zijn positief.

“Leerkrachten vertellen me dat het project hen helpt om op een laagdrempelige manier complexe Europese thema’s bespreekbaar te maken. En leerlingen vinden het interessant om te ontdekken hoe wetgeving een rechtstreekse invloed heeft op hun leven, bijvoorbeeld op het gebied van consumentenrechten. Een van de cases gaat over een theedoosje waarop een afbeelding van frambozen staat, terwijl er helemaal geen framboos in zit. Dat is iets waar iedereen wel eens mee te maken krijgt”

Waarom Case4EU belangrijker is dan ooit

De interesse in de EU is de afgelopen jaren toegenomen, vooral door wereldwijde uitdagingen zoals de oorlog in Oekraïne, de klimaatcrisis en migratie. “Mensen beginnen te beseffen hoe belangrijk de EU is om deze grote problemen aan te pakken”, zegt Kris. Case4EU wil de EU laten zien als een project, een proces en een product – de 3 P’s. “De EU is een project met ambitieuze doelen, zoals milieubescherming, welvaart en vrede”, legt Kris uit. “Het is ook een proces: hoe werkt de Europese Unie en hoe kunnen burgers deelnemen? En ten slotte is de EU een product, want de wetgeving en regels die eruit voortkomen, hebben invloed op ons dagelijks leven.”

Kris is vastberaden om met Case4EU een blijvende impact te maken in het onderwijs. “We blijven nieuwe casussen ontwikkelen, zodat het project relevant blijft voor de leerlingen van vandaag”, vertelt ze. “Vorig jaar maakten we zelfs een videoclip over Europees burgerschap, die al meer dan 8000 keer bekeken is op YouTube en vertaald is in 26 talen.”

Haar boodschap aan leerkrachten is duidelijk: “We moeten jongeren bewust maken van hun rechten en verantwoordelijkheden als Europese burgers. Als ze zich bewust zijn van hun rol, kunnen ze actief deelnemen aan het democratische proces en zo meebouwen aan een betere toekomst voor Europa.”

QUEST

Contactpersoon: Martina Paone

Democratie en natuuronderwijs hand in hand voor de toekomst

Hoe kunnen we kinderen niet alleen leren over de natuur en democratie, maar hen dit ook echt laten ervaren in hun dagelijkse schoolleven? Het DEN-project (Democratic Education in Nature) draait precies om die vraag. DEN wil scholen veranderen in plekken waar leren in de natuur en democratische participatie samenkomen. “Ons doel is dat kinderen niet alleen leren over democratie en natuur, maar dat ze er ook actief mee aan de slag gaan”, zegt Martina Paone van QUEST, een van de leidende organisaties binnen het project. DEN biedt hiermee een frisse, innovatieve blik op hoe onderwijs kan bijdragen aan een rijkere leerervaring.

Martina Paone, coördinator van QUEST (Quality Education in Europe for Sustainable Social Transformation), legt uit hoe het DEN-project tot stand kwam. “Het idee voor DEN ontstond vanuit de vraag hoe we de kracht van democratisch onderwijs en natuuronderwijs kunnen combineren”, vertelt ze. Democratisch onderwijs geeft leerlingen een actieve rol in de besluitvorming op school. Dit gaat niet alleen over academische kennis, maar ook over het ontwikkelen van belangrijke vaardigheden zoals verantwoordelijkheid en samenwerken. Natuuronderwijs draait om leren in en door de natuur. Leerlingen ontdekken de wereld door direct contact met hun omgeving.

Samen met Gabriel Groiss van EUDEC (European Democratic Education Community, een netwerk dat democratisch onderwijs in Europa promoot) vroeg Martina zich af: kan een combinatie van deze benaderingen de beperkingen opheffen én de voordelen versterken? Dit idee kreeg verder vorm tijdens een workshop op het Summerhill Festival in 2021, waar het veel interesse wekte.

Democratisch natuuronderwijs: van theorie naar praktijk

Het inmiddels afgeronde DEN-project richtte zich op het bevorderen van democratisch natuuronderwijs via drie belangrijke pijlers. De eerste stap was een diepgaande vergelijkende studie over de stand van zaken in verschillende Europese landen. Dit onderzoek leverde waardevolle inzichten op over hoe democratisch onderwijs en natuuronderwijs worden toegepast en welke voordelen en uitdagingen ermee gepaard gaan.

“Daarna organiseerden we een reeks workshops om leerkrachten en andere onderwijsprofessionals op te leiden over de mogelijkheden van democratisch natuuronderwijs. We waren verrast door het enthousiasme van de deelnemers”, zegt Martina.

"Velen gaven aan dat ze echt op zoek waren naar nieuwe manieren om een sterkere band met hun leerlingen op te bouwen en hen beter te motiveren"

— MARTINA PAONE, COÖRDINATOR VAN QUEST

Tot slot werden richtlijnen ontwikkeld om scholen en leerkrachten te ondersteunen bij de implementatie van deze onderwijsvorm, zowel op nationaal als op Europees niveau. “Deze richtlijnen bieden concrete handvatten voor het creëren van een leeromgeving waarin kinderen actief betrokken worden bij hun eigen leerproces, terwijl ze tegelijkertijd de voordelen van de natuur ervaren”, licht Martina toe.

Blijvende impact

Het uiteindelijke doel van het DEN-project is om een duurzame verandering te realiseren in het onderwijs. “We willen dat onze impact verder reikt dan de duur van het project”, zegt Martina. “Het draait om het creëren van structuren die scholen in staat stellen om op de lange termijn te blijven werken aan gelijkheid en inclusie.”

Een van de meest opvallende resultaten van het DEN-project was de grote betrokkenheid van leerkrachten en leerlingen bij de workshops en trainingen. Door de vele positieve reacties werd zelfs een extra workshop georganiseerd. “Leerkrachten willen meer leren en doen, en dat is precies wat we met dit project hopen te bereiken”, aldus Martina.

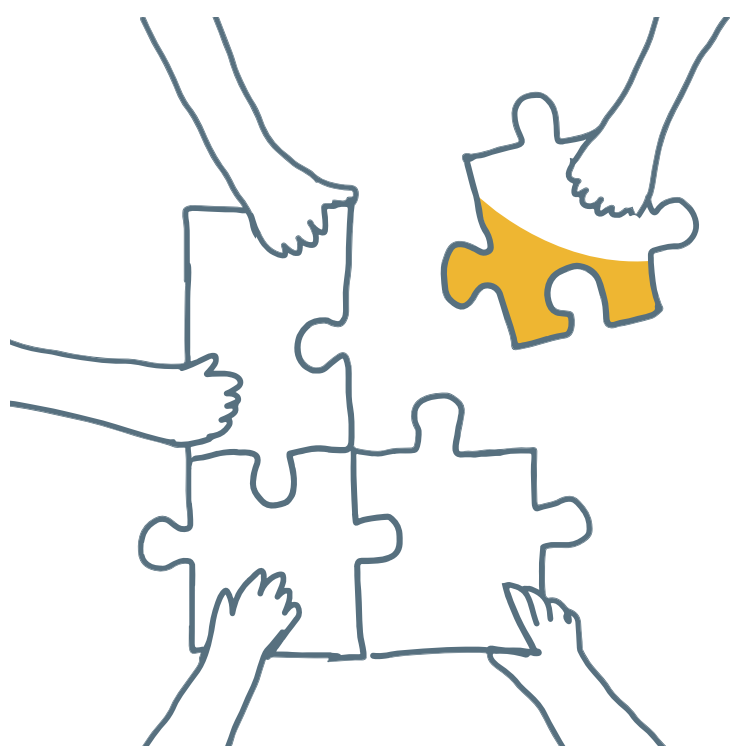
De toekomst van democratisch onderwijs

Een van de belangrijkste pijlers van het DEN-project is het stimuleren van democratische participatie in het onderwijs. Dit houdt in dat kinderen niet alleen leren over democratie, maar dit ook zelf in de praktijk brengen. “Te vaak blijft democratisch onderwijs beperkt tot het uitleggen van democratische waarden en instellingen, zonder dat kinderen echt deelnemen aan de besluitvorming”, zegt Martina. DEN wil dit doorbreken door kinderen van jongs af aan te betrekken bij de keuzes die hun school- en leerervaringen vormgeven.

Martina benadrukt dat dit niet alleen de betrokkenheid van kinderen op school versterkt, maar hen ook voorbereidt op hun toekomstige rol in de samenleving.

"Als we willen dat kinderen opgroeien tot actieve burgers, moeten we hen nu al de kans geven om die vaardigheden te ontwikkelen. Europese waarden zoals democratie en duurzaamheid krijgen steeds meer aandacht, en dat maakt DEN relevanter dan ooit. Hoe meer scholen en leerkrachten deze benadering omarmen, hoe groter de impact zal zijn op de samenleving"

— MARTINA PAONE, COÖRDINATOR VAN QUEST

DESC-project

Hoewel het DEN-project is afgerond, blijft QUEST zich inzetten voor de bevordering van democratisch onderwijs, ook binnen meer traditionele scholen. In dit kader neemt QUEST deel aan het DESC-project, wat staat voor 'Democratic Education in Schools'. Dit project brengt democratische scholen, traditionele scholen, universiteiten en onderwijsnetwerken samen om democratische principes in de dagelijkse klaspraktijk te integreren.

Voor geïnteresseerden biedt het DESC-project een gratis online training en een lijst met praktische methoden die in elke klascontext kunnen worden toegepast. Bezoek de website van DESC voor meer informatie en om toegang te krijgen tot de training en praktische voorbeelden:

→ <https://desc-project.eu/>

EUROPESE HORIZONTALE PRIORITEITEN

Contactpersoon: Isabella Livoti

De vier horizontale prioriteiten van Erasmus+: in gesprek met Isabella Livoti

Isabella Livoti is beleidsmedewerker Europese Horizontale Prioriteiten bij Epos, waar ze sinds 2022 verantwoordelijk is voor het implementeren van de vier horizontale prioriteiten binnen het Erasmus+ programma. Deze taak ziet ze als een boeiende uitdaging. “Het was een nieuwe functie, en dat trok me meteen aan”, vertelt ze. Isabella’s werk helpt bij het realiseren van belangrijke doelen zoals inclusie, duurzaamheid, digitalisering en democratische participatie. “Deze thema’s zijn actueler dan ooit, vooral voor jongeren. Ze zitten overal en maken echt deel uit van onze samenleving.”

Vier prioriteiten voor een toekomstgericht Erasmus+

"Het mooie is dat ik mijn inhoudelijk werk combineer met het inspireren en enthousiasmeren van mensen voor internationalisering in onderwijs en vorming"

— ISABELLA LIVOTI, BELEIDSMEDEWERKER EPOS

De vier horizontale prioriteiten van het Erasmus+ programma vormen een leidraad om samen te bouwen aan een inclusieve, duurzame en digitale samenleving waarin iedereen kan meedoen. "Het is geen top-down aanpak", legt Isabella uit.

"We willen een mentaliteitsverandering van onderuit stimuleren, zowel binnen onze eigen organisatie als bij onze begunstigden en partners."

- 1 **De eerste prioriteit, inclusie en diversiteit**, draait om gelijke kansen voor iedereen. "We willen een omgeving creëren waarin iedereen zich kan ontplooiën en volwaardig kan deelnemen. Denk aan mensen met een handicap, personen met een migratieachtergrond of mensen met minder economische kansen", verduidelijkt Isabella. **De tweede prioriteit, milieu en klimaatverandering**, richt zich op het bevorderen van duurzaam gedrag en milieubewustzijn. "Het is cruciaal dat we de vaardigheden ontwikkelen en projecten opzetten die bijdragen aan een groene toekomst."
- 2
- 3 **Met de derde prioriteit, digitale transformatie**, wil Erasmus+ instellingen en individuen voorbereiden op de digitale toekomst. "Het gaat niet alleen om toegang tot technologie, maar ook om ervoor te zorgen dat iedereen over de digitale vaardigheden beschikt om mee te kunnen in deze transitie", zegt Isabella. **De vierde prioriteit, democratische participatie**,
- 4 focust op actief burgerschap, sociale betrokkenheid, en kennis van de Europese Unie en haar waarden. "Democratische participatie lijkt soms abstract, maar het raakt zoveel aspecten van ons dagelijks leven. We willen mensen bewust maken van hun invloed en verantwoordelijkheid", benadrukt ze.

Van visie naar actie

Als beleidsmedewerker heeft Isabella een veelzijdige rol. “Ik zorg ervoor dat de strategieën rond de Europese horizontale prioriteiten in de hele organisatie worden opgezet en geïmplementeerd, en werk nauw samen met nationale en internationale partners”, legt ze uit. Haar missie: de visie van Epos omzetten in concrete acties door innovaties te ondersteunen.

Een belangrijk deel van Isabella's werk draait om het ondersteunen van projectaanvragers en hun partners, maar dit doet ze niet alleen. “We werken volgens een tweesporenaanpak”, legt ze uit. “Enerzijds bieden we financiële steun en praktische hulp, anderzijds richten we ons op bewustwording en informatievoorziening. Mijn taak is om tools en informatie te ontwikkelen en die via

verschillende kanalen te verspreiden, zoals de website, sociale media en presentaties tijdens Epos-events.”

Isabella benadrukt dat de eerste aanspreekpunten meestal haar collega's van het team samenwerking en internationalisering en de dossierbeheerders zijn. “Ik ondersteun hen door materiaal aan te reiken en deel te nemen aan werkgroepen over events en publicaties rond de prioriteiten. Daarnaast zet ik zelf seminars op en werk ik aan de bewustwording van collega's, onder andere door workshops te organiseren.”

Bijdragen aan verandering

Voor Isabella is haar werk veel meer dan een functie, het is een kans om echt het verschil te maken. “De thema’s waar we mee bezig zijn, zijn relevanter dan ooit. Het mooie is dat ik mijn inhoudelijk werk combineer met het inspireren en enthousiasmeren van mensen voor internationalisering in onderwijs en vorming”, zegt ze.

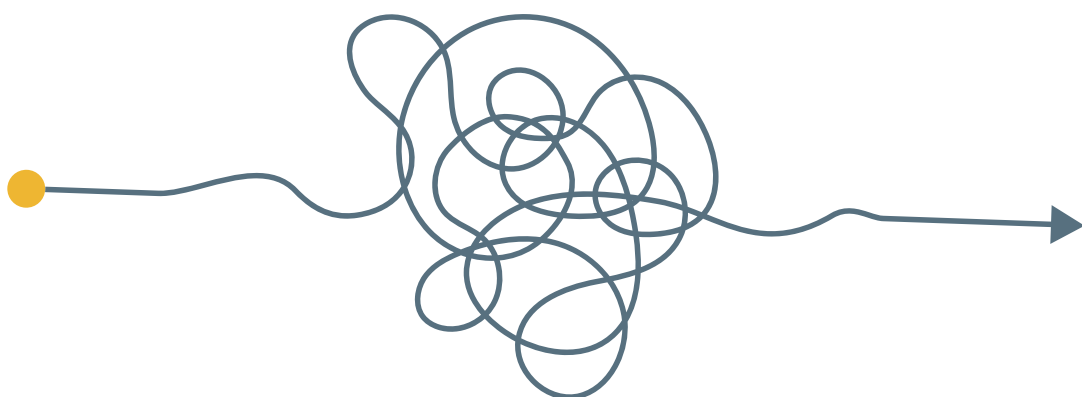
Isabella werkt nauw samen met buitenlandse agentschappen, waardoor de thema’s die ze beheert een sterke Europese dimensie krijgen. “Ik ben één van de weinigen die zich volledig focust op deze prioriteiten, wat mijn rol uniek maakt”, vertelt ze. “Het geeft voldoening om een concrete bijdrage te leveren aan een inclusievere en duurzamere samenleving. Sinds ik mama ben, is mijn betrokkenheid bij deze thema’s alleen maar sterker geworden. Ik kijk nu anders naar de toekomst en wat we willen achterlaten voor de volgende generatie. Dat geeft mijn werk nog meer betekenis.”

Isabella beschouwt de horizontale prioriteiten als een krachtige motor voor positieve verandering in de samenleving. “Ik geloof dat deze thema’s

“We willen een mentaliteitsverandering van onderuit stimuleren, zowel binnen onze eigen organisatie als bij onze begunstigden en partners”

— ISABELLA LIVOTI, BELEIDSMEDEWERKER EPOS

alleen maar belangrijker zullen worden. Er is nog veel te doen, maar het enthousiasme en de betrokkenheid van mensen en organisaties geven me hoop. De komende jaren gaan we zeker stappen vooruit zetten.”

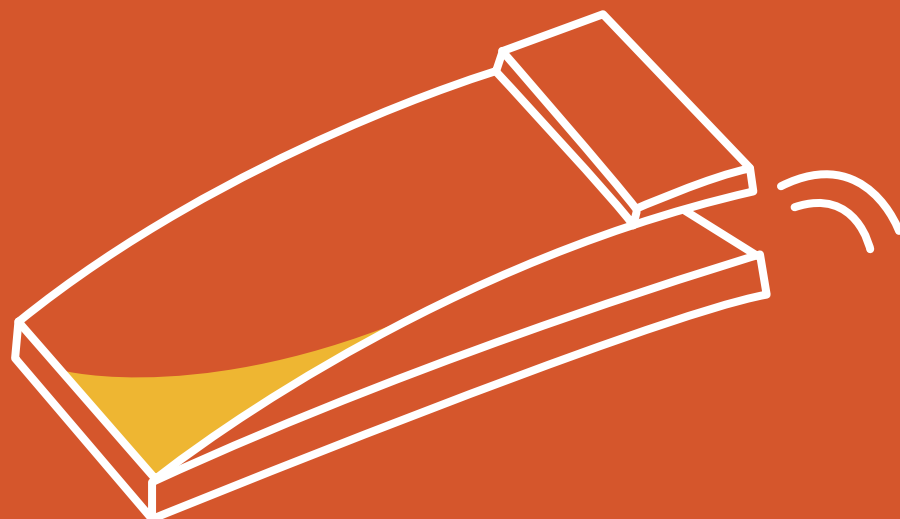

Sint-Jozefsinstituut Kontich

Contactpersonen: Eef Tuyteleers en Marijke Verbesssem

Internationale stages: een springplank voor de toekomst van leerlingen van Sint-Jozefsinstituut Kontich

Het Sint-Jozefsinstituut in Kontich zet zich volop in voor de toekomst van haar leerlingen. Met een breed aanbod aan opleidingen, van ASO tot BSO, streeft de school naar maximale leerwinst en persoonlijke groei. In dit kader organiseerde de school het Erasmus+ project 'Dublin werkt!', waarbij leerlingen van het 7de jaar BSO internationale stage-ervaring opdeden in Dublin. Eef Tuyteleers en Marijke Verbesssem, leerkrachten en organisatoren van het project, vertellen over de meerwaarde van deze ervaring voor de leerlingen.

Het Sint-Jozefinstituut biedt niet alleen een breed spectrum aan opleidingen, maar wil leerlingen ook voorbereiden op een snel veranderende arbeidsmarkt. “Vooral voor onze leerlingen uit het beroepsonderwijs is het belangrijk dat ze praktijkervaring opdoen”, zegt Eef. “Stages zijn een integraal onderdeel van hun opleiding, maar een internationale stage biedt zoveel meer. Het stelt hen in staat om hun professionele vaardigheden te ontwikkelen in een andere culturele context, en om hun taalvaardigheid en flexibiliteit te vergroten.”

In het schooljaar 2022-2023 reisden leerlingen uit de richtingen Business Support en Modespecialisatie & Trendstudie twee weken naar Dublin. Ze werkten er bij lokale bedrijven en verbleven in gastgezinnen. Marijke: “We wilden hen uitdagen om hun grenzen te verleggen, zowel op persoonlijk als professioneel vlak. Het verblijf in een gastgezin gaf hen een unieke inkijk in de Ierse cultuur, terwijl ze tijdens hun stage waardevolle werkervaring opdeden.”

Gelijke kansen voor alle leerlingen

Hoewel de leerlingen aanvankelijk met gemengde gevoelens naar Dublin vertrokken, waren de reacties na afloop van de stage ronduit positief. “Voor veel van deze jongeren was dit hun eerste ervaring in het buitenland, wat hen op voorhand best onzeker maakte”, vertelt Eef. “Toch bleek de stage voor bijna iedereen een persoonlijke verrijking. Ze kwamen terug met meer zelfvertrouwen en zelfstandigheid, iets wat zowel hun ouders als stagebedrijven hier in België opmerkten.”

Bij Sint-Jozefsinstituut staat democratische participatie centraal, met een bijzondere focus op gelijke kansen voor alle leerlingen. “In onze school hebben we een diverse leerlingenpopulatie, met veel jongeren uit kansarme situaties.

Daarom is het voor ons essentieel om projecten zoals deze voor alle leerlingen toegankelijk te maken, ongeacht hun achtergrond”, zegt Marijke. “We streven ernaar om alle mogelijke hindernissen weg te nemen, zowel financieel als cultureel, zodat iedereen kan deelnemen aan een buitenlandse stage.”

Het project was dan ook niet vrijblijvend; de hele groep nam deel, wat voor een sterk gevoel van samenhang zorgde.

“We geloofden dat door deze uitdaging samen aan te gaan, ook de minder gemotiveerde leerlingen zouden meedoen. Zo kreeg elke leerling de kans om te groeien en deze unieke ervaring mee te maken”

— MARIJKE VERBESSEM, LEERKRACHT SJI KONTICH

Drievoudig doel

De focus van het project lag op drie belangrijke doelen:

1

het versterken van de beroepscompetenties

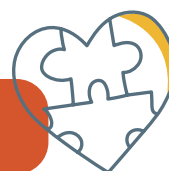

2

het vergroten van het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van de leerlingen

3

hen bewust maken van andere culturen

“We wilden hen laten ervaren dat er buiten België ook tal van kansen liggen, en hen stimuleren om zich in de toekomst open te stellen voor internationale mogelijkheden”

— EEF TUYTELEERS, LEERKRACHT SJI KONTICH

Het succes van het project was het resultaat van een intensieve samenwerking tussen het Sint-Jozefsinstituut, lokale bedrijven in Dublin en het ADC-college, dat verantwoordelijk was voor de contacten met de gastgezinnen en stageplaatsen. “Zonder de betrokkenheid van het hele team zou het niet mogelijk zijn om zo’n project te realiseren”, vertellen Eef en Marijke, die samen instonden voor de voorbereiding, organisatie en begeleiding van ‘Dublin werkt!’.

Blik op de toekomst

De internationale stages blijven ook in de toekomst een belangrijk onderdeel van het curriculum. Dankzij de accreditatie kan het Sint-Jozefsinstituut het project de komende jaren blijven voortzetten. “In januari 2025 vertrekt een nieuwe groep naar Dublin en we kijken ernaar uit om opnieuw positieve resultaten te zien”, besluiten Eef en Marijke.

Naast democratische participatie zet de school ook in op de drie andere pijlers van het Erasmus+ programma: digitalisering, sociale inclusie en ecologische duurzaamheid. Tijdens de voorbereiding van het project lag de focus op digitale tools, zoals het ontwerpen van flyers en blogs, en werden duurzame mode en upcycling besproken in de lessen modespecialisatie.

Opstap naar persoonlijke en professionele groei

Het project 'Dublin werkt!' laat zien dat buitenlandse stages niet alleen de beroepsvaardigheden van leerlingen verbeteren, maar ook hun persoonlijke ontwikkeling stimuleren. Voor veel van hen was het een levensveranderende ervaring die hun zelfvertrouwen vergrootte en hun blik op de wereld verruimde. Dergelijke projecten bieden jongeren de kans om hun horizon te verbreden en beter voorbereid de toekomst in te gaan.

Eef Tuyteleers en Marijke Verbesssem hopen dat dit project ook na 2025 nog zal blijven bestaan. "Het 7de jaar houdt immers op met bestaan, maar hopelijk 'Dublin werkt!' niet", besluiten ze.

GO! Talent Dendermonde
Contactpersoon: Elke De Baere

Erasmus+ bij GO! Talent: een reis naar zelfvertrouwen en zelfstandigheid

Bij GO! Talent Dendermonde is de wereld de klas, en Malta het podium waar leerlingen hun dromen najagen en hun grenzen verleggen. Het Erasmus+ project van de school, dat in 2017 begon als een bescheiden initiatief, is uitgegroeid tot een krachtige motor voor persoonlijke en professionele groei. Elke De Baere, leerkracht economie en stagebegeleider, vertelt hoe het project niet alleen de vaardigheden van de leerlingen versterkt, maar ook deuren opent naar een inclusieve en duurzame toekomst. “We willen onze leerlingen laten zien dat de wereld aan hun voeten ligt. Door hen te ondersteunen, geven we hen de kans om te groeien en hun dromen waar te maken.

Het Erasmus+ project van GO! Talent Dendermonde begon vanuit een duidelijke behoefte. De school richt zich op een diverse groep leerlingen, van wie velen te maken hebben met uitdagingen zoals kansarmoede en taalbarrières. “Veel van onze leerlingen worstelen met een negatief zelfbeeld en geloven dat hun capaciteiten vaststaan”, legt Elke uit. “We wilden hen een ervaring bieden die hen uitdaagt en laat zien dat ze veel meer kunnen bereiken dan ze zelf denken.”

In 2017 vertrok de eerste groep leerlingen naar Londen voor een stage. Het doel? Hen laten kennismaken met de internationale arbeidsmarkt en hun taalvaardigheden versterken. Inmiddels is het project uitgegroeid tot een jaarlijkse traditie waarbij zo’n 30 leerlingen in Malta hun grenzen verleggen. “Deze ervaring transformeert onze leerlingen”, vertelt Elke. “Niet alleen hun professionele vaardigheden groeien, maar ook hun zelfvertrouwen en zelfstandigheid. Ze komen terug met een hernieuwd geloof in hun eigen mogelijkheden en een frisse blik op hun toekomst.”

Unieke doelgroep, unieke aanpak

De leerlingen die deelnemen aan het Erasmus+ project zijn tussen de 17 en 20 jaar oud en volgen opleidingen in de dubbele of arbeidsmarktgerichte finaliteit. Veel van hen groeien op in sociaal-economisch kwetsbare omstandigheden. Elke benadrukt hoe belangrijk inclusie is in dit project: “We selecteren niet alleen op basis van academische resultaten, maar kijken ook naar de persoonlijke situatie van elke leerling. Zo creëren we kansen voor jongeren die anders nooit aan zo’n ervaring zouden kunnen deelnemen.”

Om drempels weg te nemen, zet de school alle mogelijke middelen in. Van intensieve taaltrainingen tot workshops over intercultureel begrip, niets wordt aan het toeval overgelaten. “Het is cruciaal dat leerlingen goed voorbereid zijn”, legt Elke uit. “We willen dat ze zich zeker voelen, zodat ze vol vertrouwen aan dit avontuur kunnen beginnen. Voor veel leerlingen is het een eerste stap naar een bredere wereld, en we zorgen ervoor dat die stap succesvol en betekenisvol is.”

"We willen dat ze zich zeker voelen, zodat ze vol vertrouwen aan dit avontuur kunnen beginnen. Voor veel leerlingen is het een eerste stap naar een bredere wereld, en we zorgen ervoor dat die stap succesvol en betekenisvol is"

— ELKE DE BAERE, LEERKRACHT GO! TALENT DENDERMONDE

Motivatie en betrokkenheid vergroten

De stages in Malta bieden leerlingen een unieke kans om hun vaardigheden in de praktijk te brengen in een echte werkomgeving. Ze leren zelfstandig werken, communiceren in een andere taal en navigeren in een nieuwe cultuur. Deze uitdagingen stimuleren niet alleen hun persoonlijke groei, maar versterken ook hun verantwoordelijkheidsgevoel. “De zelfstandigheid die ze daar ontwikkelen, is van onschatbare waarde”, merkt Elke op.

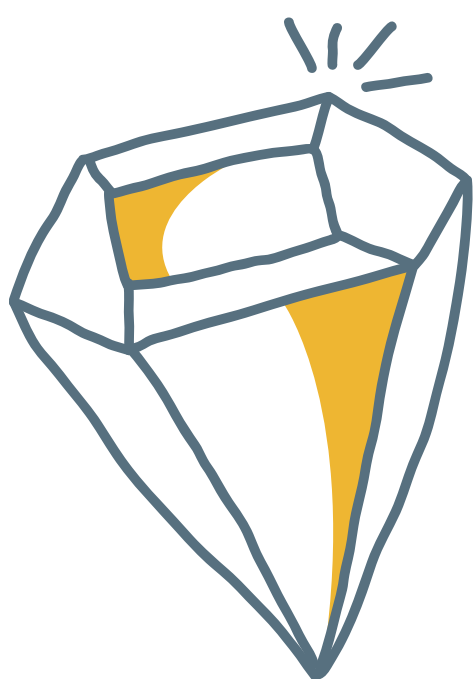
Het project heeft bovendien een bredere impact op de schoolcultuur. “We zien dat de motivatie van leerlingen aanzienlijk toeneemt”, vertelt Elke. “Zelfs in het vijfde jaar kijken ze al reikhalzend uit naar deze kans. Het geeft hen een concreet doel om naar toe te werken en laat hen inzien dat hun opleiding echt waarde heeft. Die realisatie maakt hen actiever betrokken bij hun leerproces en zorgt voor een aanstekelijk enthousiasme binnen de school.”

Versterking van internationale competenties

In een steeds meer geglobaliseerde wereld zijn taalvaardigheid en culturele sensitiviteit onmisbaar. Toch is er binnen het reguliere curriculum vaak onvoldoende ruimte om deze vaardigheden diepgaand te ontwikkelen. “Via het Erasmus+ project krijgen zowel onze leerlingen als het personeel de kans om deze essentiële competenties in een praktijkgerichte context te versterken”, legt Elke uit.

De internationale ervaring biedt meer dan alleen kennis; het is een leerschool in zelfredzaamheid. Leerlingen worden uitgedaagd om problemen op te lossen in een onbekende omgeving en leren omgaan met nieuwe culturen en werkomstandigheden. Elke ziet het verschil:

"Na een paar weken in Malta zijn onze leerlingen niet alleen zelfverzekerder, maar communiceren ze ook beter, zelfs met mensen van verschillende culturele achtergronden. Het is prachtig om te zien hoe ze groeien, zowel persoonlijk als professioneel"

— ELKE DE BAERE, LEERKRACHT GO! TALENT DENDERMONDE

Inclusie als kernwaarde

Bij GO! Talent is inclusie geen ambitie, maar een kernwaarde. Elke benadrukt hoe belangrijk het is om alle leerlingen gelijke kansen te bieden: “Voor veel van onze leerlingen is het verre van vanzelfsprekend om naar het buitenland te gaan. Angst voor het onbekende of financiële beperkingen vormen vaak grote obstakels. Wij doen er alles aan om deze drempels te verlagen door extra begeleiding en ondersteuning te bieden, zowel voor de leerlingen als hun ouders.”

Ouders spelen hierin een cruciale rol, vooral wanneer ze voor het eerst geconfronteerd worden met het idee om hun kind naar het buitenland te laten vertrekken. “Voor veel ouders is het een oefening in loslaten”, legt Elke uit. “Maar zonder uitzondering zijn ze na afloop positief verrast door de groei die hun kind heeft doorgemaakt. Het is prachtig om te zien hoe trots ze zijn op de zelfstandigheid en het zelfvertrouwen van hun kinderen na deze unieke ervaring.”

Voelbaar enthousiasme

Het succes van het Erasmus+ project heeft de ambities van GO! Talent alleen maar doen groeien. “In oktober 2024 hebben we een accreditatie-aanvraag ingediend om het project verder uit te breiden naar andere studierichtingen”, vertelt Elke enthousiast. “Ons doel is om elk jaar meer leerlingen de kans te geven om deel te nemen en de impact van het project te vergroten.”

Het enthousiasme voor het project is voelbaar bij alle betrokkenen. “Voor onze leerlingen is dit echt de kers op de taart van hun opleiding”, legt Elke uit. “Ze zijn ongelooflijk dankbaar voor deze kans en maken zowel persoonlijk als professioneel enorme sprongen.” Ook leerkrachten ervaren de positieve effecten. “Het is geweldig om te zien hoe gemotiveerd leerlingen terugkomen van hun stage. Ze nemen hun studies serieuzer, tonen meer doorzettingsvermogen en hebben een duidelijker beeld van wat ze willen bereiken”, gaat Elke verder.

Ouders, die in het begin soms twijfels hebben, zijn na afloop van de stage vaak verrast door de groei van hun kind. “Voor veel ouders is het loslaten een uitdaging”, zegt Elke. “Maar uiteindelijk zien ze hoe waardevol deze ervaring is. Hun kinderen keren vol zelfvertrouwen terug en hebben geleerd zelfstandig beslissingen te nemen in een internationale omgeving. Dat maakt iedereen trots.”

Democratische participatie: jongeren als betrokken burgers

Het Erasmus+ project gaat verder dan het ontwikkelen van professionele en persoonlijke vaardigheden. Het legt ook de basis voor democratische participatie. “We betrekken onze leerlingen actief bij de planning en uitvoering van het project”, legt Elke uit. “Ze leren verantwoordelijkheid nemen, samenwerken en hun stem laten horen. Dat zijn belangrijke vaardigheden die hen voorbereiden om betrokken en verantwoordelijke burgers te worden.”

Deze participatieve aanpak helpt jongeren niet alleen hun eigen traject vorm te geven, maar versterkt ook hun zelfvertrouwen en gevoel van eigenaarschap. “Ze ontdekken dat hun mening ertoe doet en dat ze invloed kunnen uitoefenen op hun eigen leerervaring”, voegt Elke toe. Het Erasmus+ project biedt zo een waardevolle leerschool in wat het betekent om een actieve rol in de samenleving te spelen.

"Onze leerlingen ontdekken dat hun mening ertoe doet en dat ze invloed kunnen uitoefenen op hun eigen leerervaring"

— ELKE DE BAERE, LEERKRACHT GO! TALENT DENDERMONDE

Verantwoordelijke uitgever:

Jill Peiffer – Directeur Epos vzw

Redactie:

Caroline Burm – Operationeel coördinator
communicatie

Epos vzw

Koning Albert II-laan 15, bus 151, 1210 Brussel

info@epos-vlaanderen.be

<https://www.epos-vlaanderen.be>

©2024 Epos vzw Met financiële steun van
de Vlaamse overheid en de Europese Unie.
De Europese Commissie aanvaardt geen
verantwoordelijkheid voor de informatie in
deze publicatie.